มุมมองและการใช้เครื่องมือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ในกระบวนการตัดสินใจแผนการพัฒนาต่างๆ

ดร.สมเกียรติ ประจำวงษ์
เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

Strategic Environmental Assessment (SEA) Tools: Perspectives and Usability in the Decision-Making Process for Various Development Plans

Dr. Somkiat Prajamwong

Secretary - General

Office of the National Water Resources

รู้จัก SEA ในมิติของทรัพยากรน้ำ

กระบวนการ
ตัดสินใจ

การประยุกต์ใช้ในการจัดทำ
แผนด้านน้ำ

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

Getting to know **SEA** in water resources

Decision making process

Application in the development of **water project plans**

Limitations and Recommendations

SEA พัฒนาการ การใช้ สาขาทรัพยากรน้ำ

2547

SEA ลุ่มน้ำสะแกกรัง

ยืนยันความจำเป็น

โครงการขนาดใหญ่

2552

SEA ลุ่มน้ำยมแบบบูรณาการ

วางแผนพัฒนาลุ่มน้ำทั้งระบบ

ลดความขัดแย้งต้นน้ำ - ปลายน้ำ

2555

SEA บริหารจัดการน้ำ โขง เลย ชี มูล

วางแผนพัฒนาโครงการขนาดใหญ่

เป็นระยะให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาค

2562

SEA ลุ่มน้ำสะแกกรัง บางปะกง ชี มูล ภาคใต้ฝั่งตะวันออก

SEA + แผนงานระดับยุทธศาสตร์

+ โครงการสำคัญ

2563

SEA ลุ่มน้ำเพชรบุรี-ประจวบฯ / ภาคใต้ฝั่งตะวันตก

SEA + Master plan

20 ปี + แผนปฏิบัติการ 5 ปี

2564

SEA ลุ่มน้ำแม่กลอง / โขงตะวันออกเฉียงเหนือ

SEA + Master plan 20 ปี

+ แผนปฏิบัติการ 5 ปี

+ แผนบริหารความเสี่ยง

Development of SEA Usage in Water Resources

2004

SEA Sakae Krang River Basin

Confirm the necessity of large scale projects

2009

SEA Integrated Yom River Basin

Planning for the whole system of river basin development to reduce conflicts at upstream-downstream

2012

SEA Management of Mekong, Loei, Chi, Mun

Set up planning for large-scale development projects covering the entire region consecutively

2019

SEA Sakae Krang, Bang Pakong, Chi, Mun River Basins, Peninsula-East Coast

SEA + Strategic plans + Significant Project

2020

SEA Phetchaburi - Prachuap Khiri Khan River Basin/ Peninsula-West Coast

SEA + 20-year Master Plan + 5-year Action Plan

2021

SEA Mae Klong River Basin / North Eastern Mekong

SEA + 20-year Master Plan + 5-year Action Plan + Risk Management Plan

ขั้นตอน SEA ในมิติของทรัพยากรน้ำ

กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งต้องนำผลไปใช้ในการวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

01 รวบรวมข้อมูลระดับพื้นที่ วิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพ ข้อจำกัด และโอกาสการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

02 เพิ่มเติมความละเอียดของข้อมูลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม งานสำรวจระดับพื้นที่ + แบบจำลองต่าง ๆ

03 เสนอทางเลือกการพัฒนาพื้นที่ นำไปสู่การวิเคราะห์ความต้องการน้ำ และแผนการพัฒนาทรัพยากรน้ำ โดยวิเคราะห์ตามศักยภาพของทรัพยากรและลักษณะพื้นที่

04 รวบรวมแผนงานจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง + ความต้องการของประชาชน+ข้อเสนอจากผู้เชี่ยวชาญ

SEA Process in Water Resources

กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย แผน หรือแผนงาน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ซึ่งต้องนำผลไปใช้ในการวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

01 Collecting data in the local area, problems analysis, potential, constraints, and opportunities for quick development

02 Increasing granularity of data through participatory approaches + field surveys + models

03 Proposing an alternative development area for water demand analysis and water resource development plans based on the potential of resources and the characteristics of the area

04 Collecting plans from related agencies + people’s demand + proposal from the expert

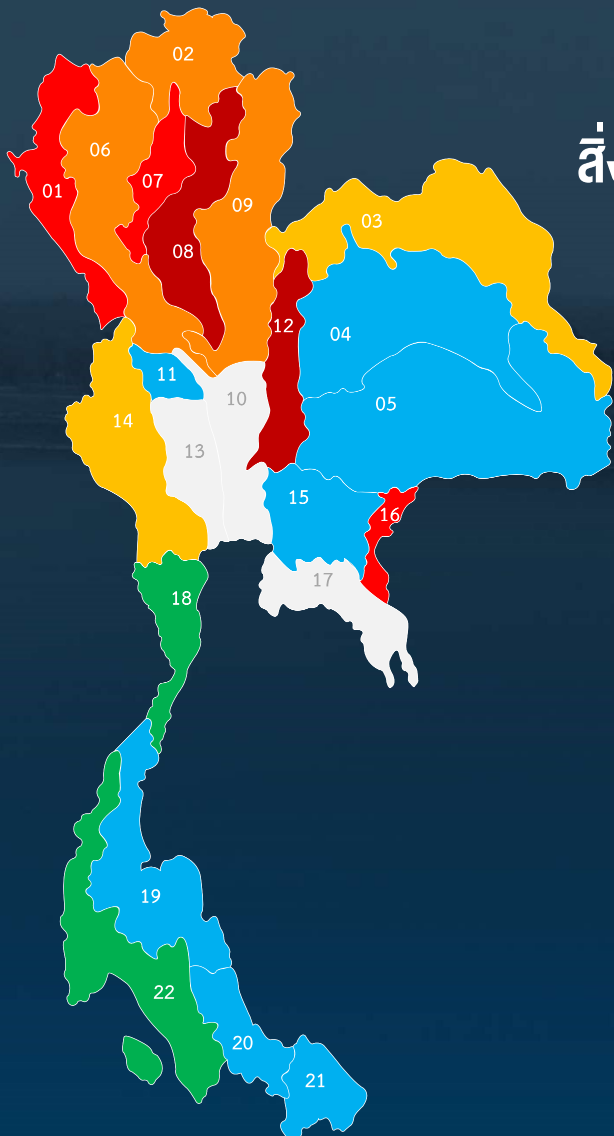

แผนการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ระดับลุ่มน้ำ

ปี 2562	(11) สะแกกรัง (15) บางปะกง (4) ชี (5) มูล (19-21) ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
ปี 2563	(18) เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ (22) ภาคใต้ฝั่งตะวันตก
ปี 2564	(03) โขงตะวันออกเฉียงเหนือ (14) แม่กลอง
ปี 2565	(06) ปิง (09) น่าน (02) โขงเหนือ *ไม่ได้รับงบประมาณ
ปี 2566	(01) สาละวิน (07) วัง (16) โตนเลสาป
ปี 2567	(08) ยม (12) ป่าสัก

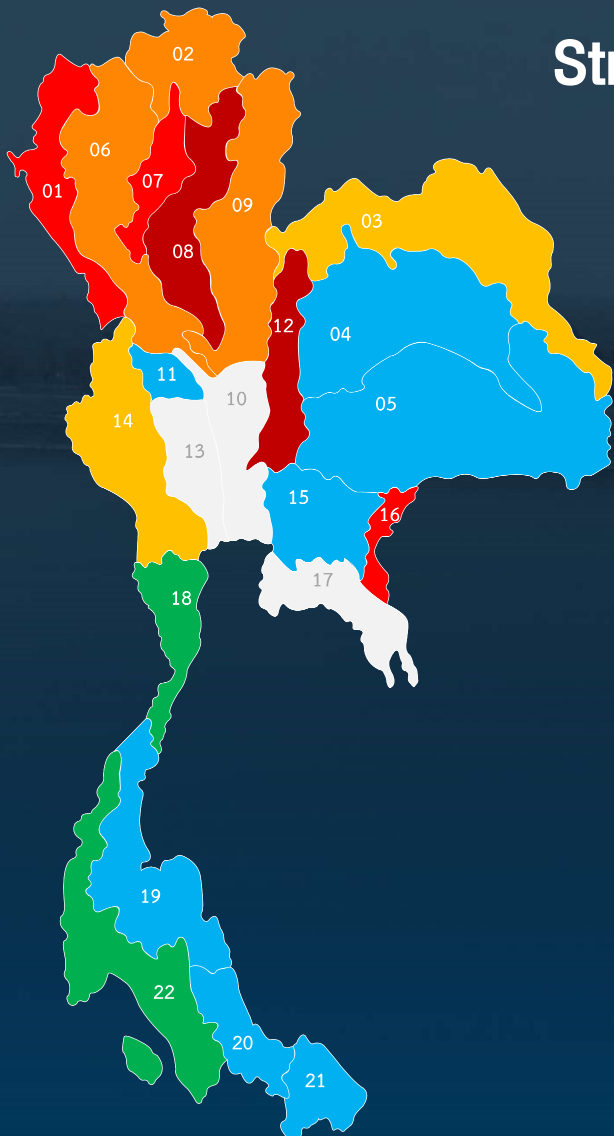

Strategic Environmental Assessment Plan | River Basin Level

2019	(11) Sakae Krang (15) Bang Pakong (4) Chi (5) Mun (19-21) Peninsula-East Coast
2020	(18) Phetchaburi - Prachuap Khiri Khan (22) Peninsula-West Coast
2021	(03) North Eastern Mekong (14) Mae Klong
2022	(06) Ping (09) Nan (02) Northern Mekong *No budget allocation
2023	(01) Salawin (07) Wang (16) Tonle Sap
2024	(08) Yom (12) Pa Sak

SEA for water

ปี 2562

- ร่างแนวทาง, สศช. 2561
- วิเคราะห์ด้วยข้อมูลทุติยภูมิ
- กระจายกลุ่มเป้าหมายไปยังภาคประชาชนให้มากที่สุด
- เป้าหมาย : แผนพัฒนาลุ่มน้ำแบบบูรณาการระดับยุทธศาสตร์

เป็นการ **“เชื่อมต่อ”** SEA สู่แผนงาน

	ประเด็นศึกษา	แนวทางการศึกษา: ข้อมูลทุติยภูมิ	แนวทางการศึกษา: ข้อมูลภาคสนาม	ตัวชี้วัด/ผลสัมฤทธิ์
ทิศทางการพัฒนาของพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่ / แนวโน้มการเติบโตของพื้นที่	แผนพัฒนาภาค / จังหวัด / กลุ่มจังหวัดนโยบายที่เกี่ยวข้อง	ข้อมูลเชิงประจักษ์ / ความคิดเห็นต่อทิศทางการพัฒนาพื้นที่	คาดการณ์การเปลี่ยนแปลง
การจัดการน้ำเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน	ปริมาณความต้องการน้ำในปัจจุบันและอนาคต	ข้อมูลด้านน้ำ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ	ภูมิประเทศ การตั้งถิ่นฐาน Land use เป็นต้น	ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำต่อการจัดการน้ำ
แผนงานตามแนวทางพัฒนาลุ่มน้ำแบบบูรณาการระดับยุทธศาสตร์	แนวทางเลือกเพื่อจัดการน้ำ + แผนบรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อม	แผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	การรับฟังความคิดเห็นเพื่อเสนอทางเลือกที่เหมาะสม	ผลกระทบ / การบรรเทาผลกระทบ

OUTPUT → **SEA** ต้องมีการประเมินคะแนนแนวทางเลือก + **SIDP**

SIDP : Strategic and Integrated Development Program of River Basin

SEA for water

2019

- Draft guideline, NESDC 2019
- Secondary Data Analysis
- Distribute target group to the civil society as much as possible
- Goal : Strategic and Integrated Development Program of River Basin (SIDP)

"Linkage" SEA to development program

	Case Studies	Study Approaches: Secondary Data	Study Approaches: Field Data	Indicator /Outcome
Direction of the area development	**Problems in the area/ Area growth trend**	**Regional/Provincial and Related Provincial Policy Group Development Plan**	**Empirical data/ Opinions on the area development**	**Predict the change**
Water management to support the sustainable area development	**Water demand in present and future**	**Data on water, economy, society, environment, and etc.**	**Terrain, settlement, land use, etc.**	**Water User Satisfaction towards water management**
Roadmap of Strategic and Integrated Development Program of River Basin	**Optional guideline for water management + Environmental Impact Mitigation Plan**	**Related Agencies Plans**	**Public hearing for suitable option**	**Impacts/ Mitigations**

OUTPUT → **SEA** Require the assessment on the options + **SIDP**

NESDC : Office of the National Economic and Social Development Council

ภาพรวมการศึกษาเพื่อจัดทำแผนฯ ระดับลุ่มน้ำ

ปี 2563

- แนวทาง, สศช. 2562, 2563
- เพิ่มงานสำรวจ
  + แบบจำลองชลศาสตร์
  + สมดุลน้ำ
- คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เน้นผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้ใช้น้ำแต่ละประเภท
- เป้าหมาย : แผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

SEA : การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

หลักการ → เน้นการมีส่วนร่วม / วิเคราะห์สภาพปัญหาทุกมิติ +

ทรัพยากรธรรมชาติ	
เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่	ความต้องการของคนในพื้นที่

OUTPUT → ทางเลือกการพัฒนาลุ่มน้ำที่ดีที่สุด+มาตรการเพื่อความยั่งยืน

เช่น การพัฒนาเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

→ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนพัฒนาตามทางเลือก

MP : แผนแม่หลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

OUTPUT → แผนพัฒนาแหล่งน้ำ (แผนปฏิบัติการฯ) → FS / EHIA / EIA / IEE / สำรวจ/ออกแบบ

→ แผนบริหารจัดการน้ำ

แผนแม่บทน้ำ 20 ปี

↓

SEA + แผนแม่บทฯ ระดับลุ่มน้ำ

↓

แผนปฏิบัติการระดับลุ่มน้ำ

↓

แผนงาน/โครงการ

Overview of Study for the Preparation of River Basin Master Plan

2020

- Draft guideline, NESDC 2019, 2020
- Increase Survey + Hydraulic Models and Water Balance
- Select target group, focusing on community leaders and water user groups in each types
- Goal : Master Plan on Water Resources Management

SEA : Strategic Environmental Assessment

PRINCIPLE → Focus on Participation; Problems Analysis in all dimensions +

Natural resources	
Area Development Goal	Local People Demand

OUTPUT → Best option on River Basin Development + Sustainable measure

Ex. The development of AgTech4OTOP together with agrotourism

→ Related agencies jointly plan the selected development plan

MP : Master Plan on Water Resources Management

OUTPUT

→ **Water Resources Development Plan (Action Plan)**
- **FS**
- **EHIA / EIA / IEE**
- Survey/Design

→ Water Management Plan

20-year Master Plan

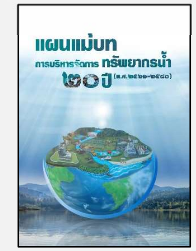

SEA + River Basin Master Plan

River Basin Action Plan

Roadmap/Project

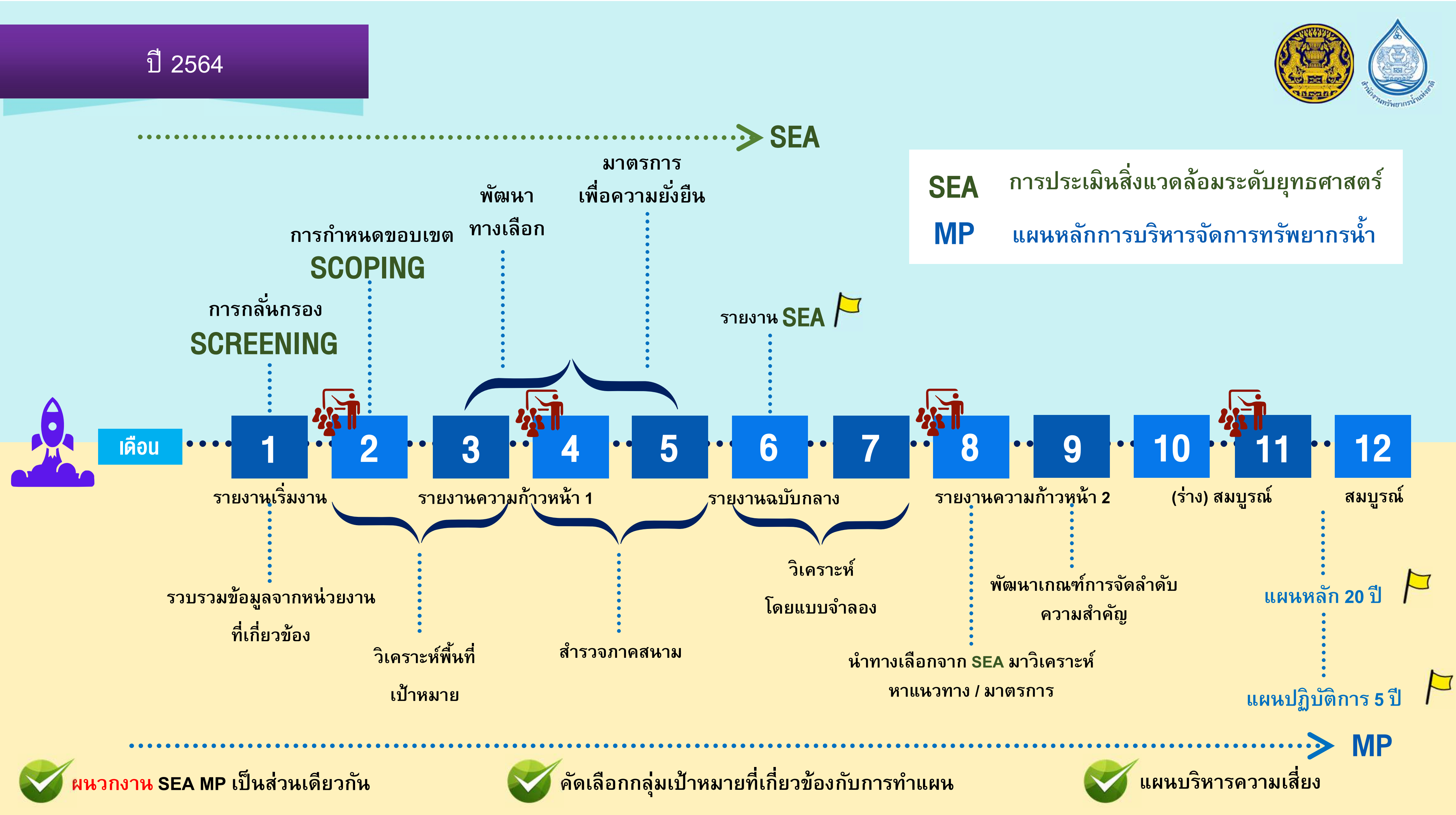
ปี 2564
SEA
SEA การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
MP แผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
มาตรการ
เพื่อความยั่งยืน
พัฒนา
ทางเลือก
การกำหนดขอบเขต
SCOPING
การกลั่นกรอง
SCREENING
รายงาน SEA
เดือน
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
รายงานเริ่มงาน
รายงานความก้าวหน้า 1
รายงานฉบับกลาง
รายงานความก้าวหน้า 2
(ร่าง) สมบูรณ์
สมบูรณ์
รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง
วิเคราะห์พื้นที่
เป้าหมาย
สำรวจภาคสนาม
วิเคราะห์
โดยแบบจำลอง
พัฒนาเกณฑ์การจัดลำดับ
ความสำคัญ
นำทางเลือกจาก SEA มาวิเคราะห์
หาแนวทาง / มาตรการ
แผนหลัก 20 ปี
แผนปฏิบัติการ 5 ปี
MP
ผนวกงาน SEA MP เป็นส่วนเดียวกัน
คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำแผน
แผนบริหารความเสี่ยง

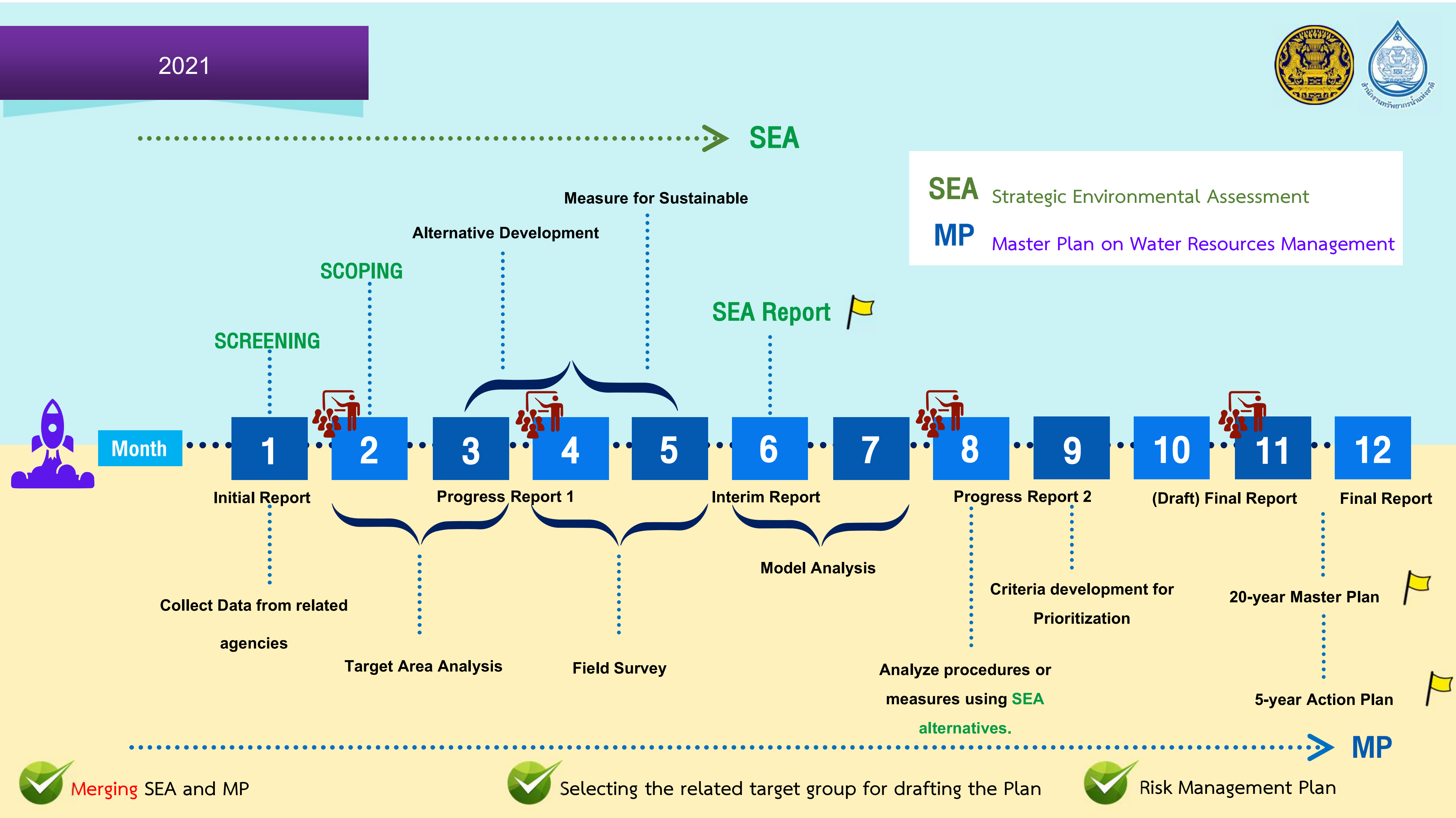
2021
SEA
SEA Strategic Environmental Assessment
MP Master Plan on Water Resources Management
Measure for Sustainable
Alternative Development
SCOPING
SCREENING
SEA Report
Month
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
Initial Report
Progress Report 1
Interim Report
Progress Report 2
(Draft) Final Report
Final Report
Model Analysis
Collect Data from related agencies
Target Area Analysis
Field Survey
Criteria development for Prioritization
20-year Master Plan
Analyze procedures or measures using SEA alternatives.
5-year Action Plan
MP
Merging SEA and MP
Selecting the related target group for drafting the Plan
Risk Management Plan

SEA

Strategic Environment Assessment

SEA

Strategic **E**nvironment **A**ssessment

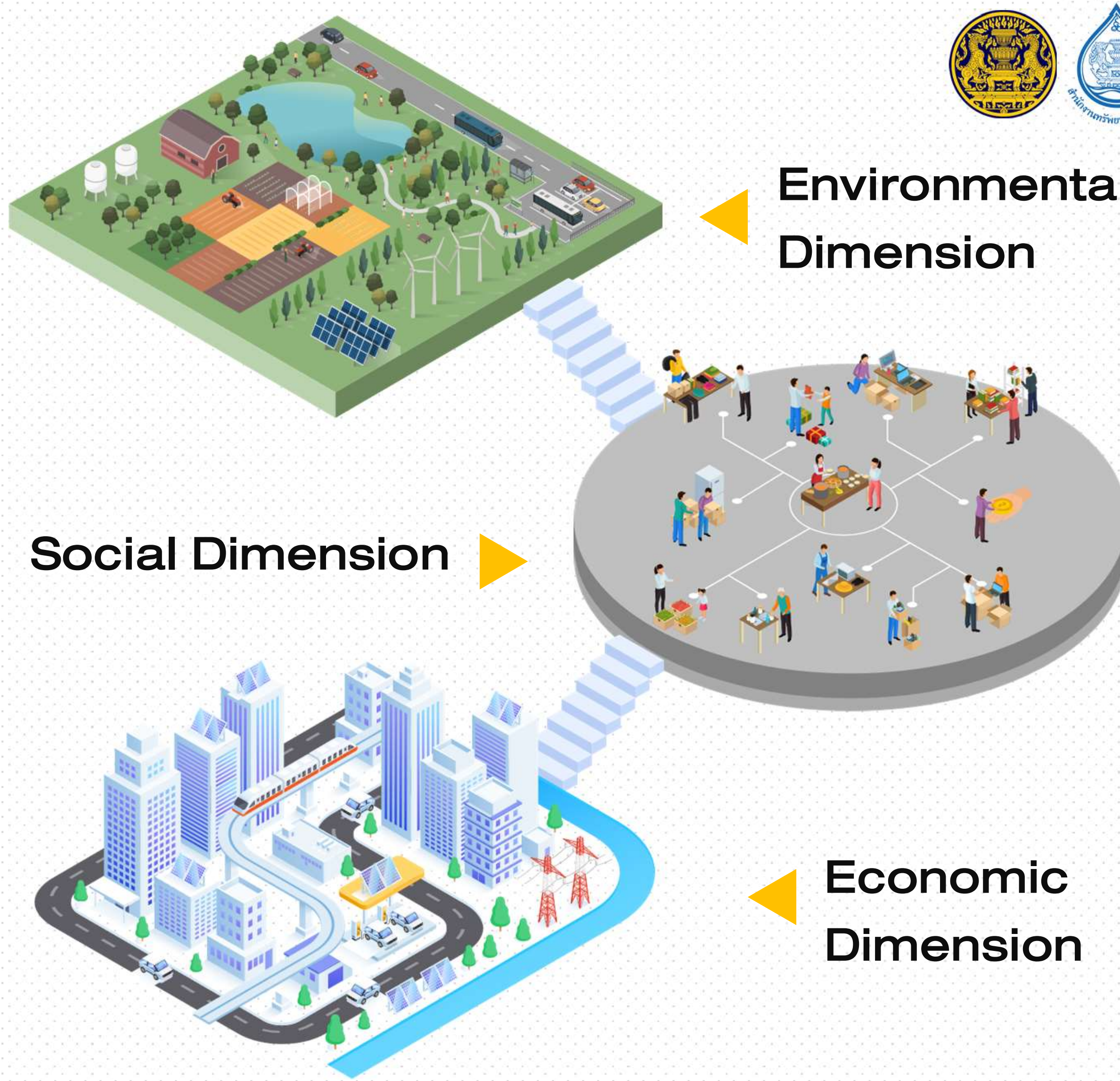

SEA ตอบโจทย์ การแก้ไขปัญหาน้ำอย่างยั่งยืน

- เกิด**แผนหลักการพัฒนาแหล่งน้ำ** ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาด้านอื่น
  - นโยบายรัฐบาล
  - การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)
  - การเทคโนโลยี, งานวิจัย, นวัตกรรม

- **ดึงศักยภาพ-จุดเด่น**ของพื้นที่ ในการพัฒนาด้านน้ำชัดเจนขึ้น
- **สะท้อนปัจจัยปัญหาด้านน้ำ** ในพื้นที่อย่างแท้จริง
  - ดินเสื่อมโทรม
  - ทำการเกษตรเกษตรเกินกว่าน้ำที่มี
- **เพิ่มทางเลือกในการแก้ปัญหา** โดยไม่กระทบกับขีดความสามารถของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่รองรับ
- สร้างระบบการมีส่วนร่วมการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ **ลดความขัดแย้ง / ความเห็นที่แตกต่างกัน**
  - ระหว่างหน่วยงานของรัฐ
  - เอกชน
  - ประชาชน

SEA Responds to Sustainable Water Solution

- **Established Master Plan for Water Resources Development in line with other development plans**
  - Government Policy
  - Climate Change
  - Technology, Research, Innovation

- **Bring out the Potential and Prominent Point of the area** to be more clear in water resources Development
- **Increase more alternative solutions** without affecting capacity of natural resources in the retention areas
- **Reflect the water problem factors in the area**
  - Soil Degradation
  - Farming beyond the available water
- **Develop participation approach in development planning**
  Reduce conflicts/different ideas
  - Government agencies
  - Private Sector
  - People

ความท้าทายสำคัญของ SEA
สนับสนุนกระบวนการตัดสินใจแผนการพัฒนาแหล่งน้ำ
เทคโนโลยี
หลักการพัฒนา
ของในหลวง ร.9
ช่วงเวลา
พัฒนาแหล่งน้ำ
คุณภาพชีวิต
งบประมาณ
การเชื่อมโยงเครือข่าย
ในการพัฒนา
กฎหมาย
กลไกการพัฒนา
กลไกการพัฒนา
SEA

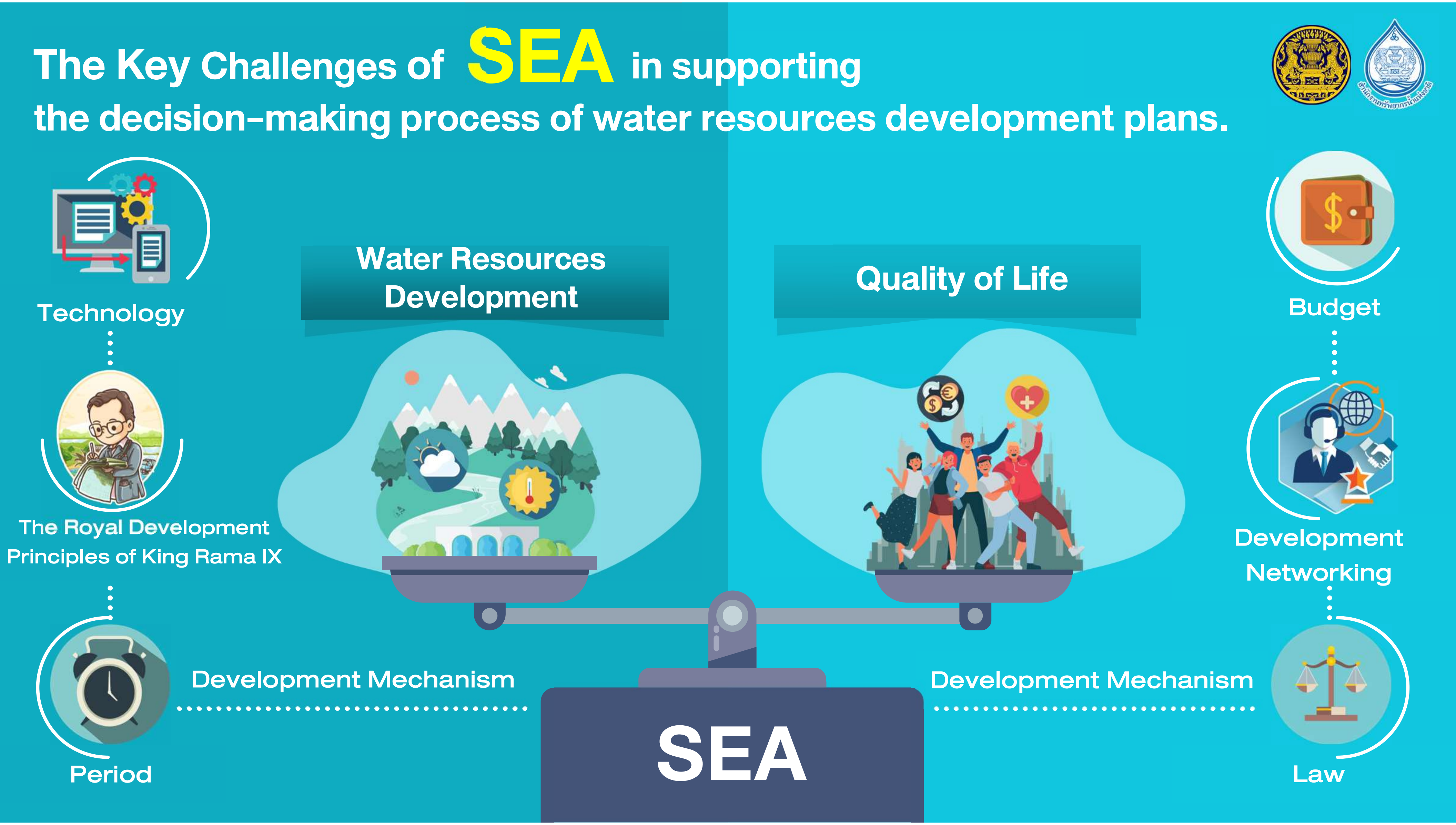
The Key Challenges of SEA in supporting
the decision-making process of water resources development plans.
Technology
The Royal Development Principles of King Rama IX
Period
Water Resources Development
Quality of Life
Budget
Development Networking
Law
Development Mechanism
Development Mechanism
SEA